

TEMEL YETERLİLİK SINAVI (TYT) TÜRKÇE SORULARININ YENİLENMİŞ
BLOOM TAKSONOMİSİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Evaluation of Basic Proficiency Exam (TYT) Turkish Questions in Terms of
Revised Bloom's Taxonomy

Hamza Yaşar

Doktora Öğrencisi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
hamza.yasar@hotmail.com

 <https://orcid.org/0000-0002-4987-7175>

Yasin KILIÇ

Doç. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü
ykilic@agri.edu.tr

 <https://orcid.org/0000-0001-6530-8469>

Cite As/Atf: Yaşar, H., & Kılıç, Y. (2024). Temel yeterlilik sınavı (TYT) Türkçe sorularının yenilenmiş Bloom taksonomisi açısından değerlendirilmesi. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 1-25.

<https://doi.org/10.31463/aicusbed.1307986>

ISSN: 2149-3006

e-ISSN: 2149-4053

Makale Türü- <i>Article Type</i> :	Araştırma Makalesi- <i>Research Article</i>
Geliş Tarihi- <i>Received Date</i> :	31.05.2023
Kabul Tarihi- <i>Accepted Date</i> :	05.02.2024
Sorumlu Yazar- <i>Corresponding Author</i> :	Yasin KILIÇ
Sayfa Aralığı- <i>Page Range</i> :	1 -25
Doi Numarası-Doi Number:	 https://doi.org/10.31463/aicusbed.1307986

<http://dergipark.gov.tr/aicusbed>

This article was checked by

 iThenticate

TEMEL YETERLİLİK SINAVI (TYT) TÜRKÇE SORULARININ YENİLENMİŞ BLOOM TAKSONOMİSİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Evaluation of Basic Proficiency Exam (TYT) Turkish Questions in Terms of Revised
Bloom's Taxonomy

Hamza YAŞAR
Yasin KILIÇ

Öz

Bu çalışmanın amacı, 2018-2021 Yükseköğretim Kurumları Sınavı birinci oturumda sorulan Türkçe dersi sorularını yenilenmiş Bloom taksonomisi açısından değerlendirmektir. Bu amaçla nitel araştırma yöntemine göre tasarlanan çalışmada doküman incelemesi tekniğinden yararlanılmıştır. Yükseköğretim Kurumları Sınavı'nın (YKS) ilk aşaması olan Temel Yeterlilik Testi (TYT) Türkçe soruları, 2001 yılında son şeklini alan yenilenmiş Bloom taksonomisinin iki boyutlu bilişsel süreç çalışmasına göre incelenerek bilgi boyutu ve bilişsel süreç düzeylerine yer verilmiştir. Araştırma sonucunda TYT Türkçe sorularında "anımsama" basamağına sıklıkla yer verildiği görülmüştür; üst düzey düşünme becerisini ölçen analiz (çözümleme), değerlendirme ve yaratma (sentez) basamaklarına daha az yer verildiği; uygulama basamağına ise anlam bilgisini ölçen sorularda hiç yer verilmediği tespit edilmiştir. Ayrıca soruların bilişsel düzeyleri ile Türkçe dersi kazanımları arasında uyumun olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yenilenmiş Bloom taksonomisi, Türkçe eğitimi, TYT Soruları

Abstract

The purpose of this study is to evaluate the Turkish course questions asked in the first session of the 2018-2021 Higher Education Institutions exam in terms of the Revised Bloom Taxonomy. For this purpose, the document analysis technique was used in the study designed according to the qualitative research method. The Turkish questions of the Basic Proficiency Test (TYT), which is the first stage of the Higher Education Institutions Examination (YKS), were examined according to the two-dimensional cognitive process study of the Revised Bloom Taxonomy, which was finalized in 2001, and the knowledge dimension and cognitive process levels were included. As a result of the research, it was seen that the "remembering" step was frequently included in TYT Turkish questions; The analysis, evaluation and creation (synthesis) steps, which measure high-level thinking skills, are included less; It was determined that the application step was not included in the questions measuring semantic knowledge. In addition, it was concluded that there was a harmony between the cognitive levels of the questions and the Turkish course outcomes.

Key Words: Revised Bloom Taxonomy, Turkish education, TYT Questions

Giriş

Türkçe dersinin temel hedefleri arasında öğrencilerin dil becerilerini kazanmaları, anlama ve anlatma yetilerini geliştirmeleri yer almaktadır.

Bu dersi istenen düzeyde kavrayan öğrenci anlamlı bir dil gelişimi sağlayarak dilini günlük hayatta etkili bir şekilde kullanabilme becerisi elde eder. Bu yüzden Türkçe öğretim programlarının, öğrencileri aktif bir şekilde, yaparak yaşayarak öğrenebileceği bir biçimde hazırlaması oldukça önemlidir. Dil öğreniminin en önemli unsurlarından biri dil öğrenme süreçlerinde kullanılan yöntem ve yaklaşımlardır (Yürektürk ve Coşkun, 2020, s. 987).

Günümüzde yapılandırmacı yaklaşım her geçen gün daha fazla kıymet kazanmış, özellikle davranışçı öğretim programlarından vazgeçilerek Türkçe öğretiminde de taksonomik sınıflandırma uygulanmıştır. Bilginin basitten karmaşığa, somuttan soyuta gibi birbirinin ön koşulu olan aşamalı öğretim ile daha hızlı ve anlamlı bir öğretim gerçekleşmiştir. Türkçe dersi sorularının bilişsel düzeyde incelenmesiyle de üst düzey düşünme becerisini geliştirme çabası artarak devam etmiştir (Aslanargun, 2023, s. 25).

Alanyazın incelendiğinde bazı araştırmacıların Türkçe dersi sınav sorularını Bloom taksonomisine (Güftâ ve Zorbaz, 2008; Kavruk ve Çeçen, 2013) göre, bazı araştırmacıların yenilenmiş Bloom taksonomisine göre (Temizkan ve Sallabaş, 2011; Üstüner ve Şengül, 2004) değerlendirdikleri anlaşılmaktadır.

Örneğin Çerçi'nin (2018) araştırmasında 2018 Türkçe dersi öğretim programı kazanımları YBT'ye göre incelenmiş ve çalışma sonucunda üst düzey bilişsel becerilere yer verilmediği, soruların daha çok anlama düzeyinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Vural (2020), ortaokul ve lise Türkçe dersi sorularını yenilenmiş Bloom taksonomisine göre değerlendirmiş, Türkçe sorularının daha çok alt düzey düşünme becerisi olan anlama düzeyinde yoğunlaştığını tespit etmiştir.

Filiz ve Turan (2018), 4. sınıf öğretmenlerinin temel derslerde sordukları yazılı sınav sorularını Bloom taksonomisi açısından incelemiş, çalışmada soruların daha çok alt düzeyde olduğu sonucuna varmıştır. Kızılkaya ve Seven (2016), probleme dayalı öğrenme yaklaşımının öğrencilerin Bloom taksonomisinin bilişsel alanındaki üst ve alt düzey akademik başarılarına etkisi konusunda çalışma yapmıştır. Bloom taksonomisinin esas alındığı eğitim öğretim sürecinde, bu taksonominin öğrencilerin üst düzey akademik başarılarını arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı 2019 yılında Türkçe Öğretim Programı'nı yapılandırmacı ve ilerlemeci eğitim anlayışına göre yenilemiş ve bu programı aynı yıl tüm eğitim kurumlarında uygulamıştır.

Türk dilinin eğitimi ve öğretimi millî eğitimin genel amaçları arasında yer almaktadır. Bu bağlamda öğrencilerin anlama ve anlatma becerilerini geliştirmek; onlara okuma ve yazma alışkanlığı kazandırmak millî eğitimin temel hedefleri arasında yer almaktadır. Öğrencilerin kelime dağarcığını zenginleştirmek, onların konuşma ve dinleme becerilerini geliştirmek de millî eğitimin başlıca hedeflerindedir. Eğitim öğretim sürecinde öğrencilerin anlama ve anlatma gibi dil becerilerini ve bu alandaki akademik başarılarını ölçmeye ve başarılı bulunan öğrencileri çeşitli eğitim kurumlarına yerleştirmeye yönelik pek çok sınav uygulanmaktadır. Bu sınavlardan biri de aşağıda hakkında ayrıntılı bilgi verilen (TYT) sınavıdır.

Temel Yeterlilik Testi (TYT): Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezî (ÖSYM) ölçme ve değerlendirme birimi tarafından öğrencilerin bir üst öğretim kurumuna yerleştirilmeleri amacıyla yapılan Yüksek Öğretime Geçiş Sınavı (YKS) ortaöğretimden sonraki bir üst eğitim kurumu olan lisans sürecine geçişin ilk aşamasıdır. İlk kez Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı adıyla 1974-1980 yılları arasında uygulanmış, 1981 yılında iki oturum hâline getirilmiştir.

Bu sınav 2018 yılından itibaren birinci oturum TYT (Temel Yeterlilik Testi), ikinci oturum ise AYT (Alan Yeterlilik Testi) olarak adlandırılmış ve uygulanmıştır. Bu uygulama günümüzde hâlen geçerliliğini korumaktadır. TYT'nin amacı öğrencilerin; temel düzeyde akıl yürütme, mantıksal çıkarımlar yapma ve problem çözme becerilerini ölçmektir. TYT'de çıkan Türkçe sorularının kapsamı; Türkçeyi doğru kullanma, cümle bilgisi, temel dil bilgisi, paragraf, yazım ve imla hataları, noktalama işaretleri, yazım yanlışları ve okuduğunu anlama gibi alanlardan oluşmaktadır. Bu soruların hazırlanmasında Bloom taksonomisi esas alınır.

Bloom Taksonomisi: Bloom taksonomisi, öğrencilerin bilişsel becerilerini sınıflandıran ve bilişsel bilgi düzeylerini açıklamaya yarayan, geçerliliği ve güvenilirliği olan önemli bir sistemdir. Bloom taksonomisinde bilişsel süreç bilgi boyutu ile başlar, kavrama ve çözümlenme ile derinleşir, sentez ve değerlendirme basamaklarıyla üst düzey bilgi seviyesine ulaşır.

Bloom taksonomisi, öğrencilerin eleştirel düşünmesini desteklemek amacıyla ortaya çıkarılmıştır. Bu taksonominin mucidi Benjamin Bloom ve yakın arkadaşları, David Krathwohl, Edward Furst, Max Englehart ve Walter Hill (1956), eğitimin temel amaç ve hedeflerini sınıflandırma ve bilişsel

düzy boyutlarını ortaya çıkarmak amacıyla ortak bir çalışma yapmışlardır. Yapılan yoğun araştırma ve çalışmalar neticesinde (1954-1956) “Taxonomy of Educational Objectives (Eğitsel Hedeflerinin Sınıflandırılması) ismiyle bir kitap yayınlamışlardır.

Yenilenmiş Bloom Taksonomisi (YBT): Bloom taksonomisi 2001 yılında günümüz şartlarına göre yeniden değerlendirilmiş ve yenilenmiş şeklinin ana çerçevesi ortaya konulmuştur.

Yenilenmiş Bloom taksonomisinde dört temel farklılık bulunmaktadır. Göze çarpan ilk farklılık yenilenmiş taksonominin öğretimin tüm alanlarında ve kademelerinde uygulanmaya yönelik geniş bir örneklem havuzuna sahip olmasıdır. İkinci farklılık, ilk taksonomi daha çok lisans alanlarına yönelik yani yükseköğretim düzeyine uygunken yenilenen taksonomi ise yükseköğretim öncesi kademelerde de (ilköğretim, ortaöğretim) kullanılmaya uygundur. Böylelikle daha geniş bir çerçevede kullanım alanı bulmuştur. Üçüncü farklılık değerlendirme basamağında görülmektedir. Anlamayı kolaylaştırmak ve bilişsel süreç basamaklarından beklenen performansı daha iyi yansıtabilmek için değerlendirme örneklerinden faydalanılmaktadır. Dördüncü farklılık ise kategorilerin gösterilmesinde görülmektedir.

Yenilenmiş Bloom taksonomisi, Bloom taksonomisinden farklı olarak iki boyutlu bir sınıflamaya dönüştürülmüş ve aşamalar arasındaki geçiş esnekliği artırılmıştır. Bloom taksonomisinde eleştirilen birçok husus düzeltilmiştir. Özellikle en önemli değişiklik değerlendirme basamağında yapılmıştır. Ayrıca tüm dünyada güncellenen ve yenilenen yeni öğretim programlarına uygun hâle getirilmiştir. Yenilenmiş Bloom taksonomisinin yapısı ile ilgili Krathwohl tarafından şu tablo oluşturulmuştur:

Tablo 1. Bloom Taksonomisinde Yapılan Değişiklikler

Orijinal Taksonomi (1956)	Yenilenmiş Taksonomi (2000)
Değerlendirme	Yaratma
Sentez	Değerlendirme
Analiz	Analiz Etme
Uygulama	Uygulama
Kavrama	Anlama
Bilgi	Hatırlama

(Forehand, 2005)

Yenilenmiş Bloom taksonomisine “yaratma” basamağı ilave edilmiş, “bilgi” yerine “hatırlama” terimi kullanılmış, diğer basamaklarda bir değişikliğe gidilmemiştir.

Öğrencilerin lisans kurumlarına yerleştirmeleri için Türkiye’de çeşitli sınavlar yapılmaktadır. Yıllar içinde öğretim programlarında yaşanan değişimlerle birlikte yapılan bu sınavların isimlerinde ve uygulanma biçimlerinde farklılığa gidilmiştir. Bu değişimler, Türkçe dersi sorularının bilişsel işlem düzeyleri açısından incelenmesiyle daha anlaşılır bir hâle gelecektir. Özellikle son yıllarda sınav sisteminin değişmesiyle bilişsel düzey belirleme çalışması çok önemli bir hâle gelmiştir.

Bu çalışmada Temel Yeterlilik Sınavı (TYT) Türkçe soruları yenilenmiş Bloom taksonomisine göre değerlendirilmiştir. Türkçe dersi alanında Temel Yeterlilik Testi (TYT) kapsamında Kılınç ve Epçaçan (2022) tarafından okuma becerilerinin seviyeleri üzerine çalışma yapılmış; fakat TYT Türkçe sorularının analiz edildiği herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Bu bakımdan araştırmanın özgün ve önemli olduğu söylenebilir.

Amaç

Bu araştırmanın amacı Yüksek Öğretim Kurumu tarafından 2018-2021 tarihleri arasında gerçekleştirilen Temel Yeterlilik Testi (TYT) sınavındaki Türkçe dersi sorularını (sözcük bilgisi, cümle bilgisi, paragraf, dil bilgisi, yazım ve noktalama) yenilenmiş Bloom taksonomisine göre değerlendirmek ve bu sorulardaki bilgi düzeyini tespit etmektir.

Dolayısıyla bu çalışmada; Temel Yeterlilik Sınavı (TYT) Türkçe sorularının bilgi ve bilişsel süreç boyutunda yenilenmiş Bloom taksonomisine göre analiz edilmesi ve öğrencilerin hangi basamaklara göre ölçtüklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma nitel araştırma yöntemine göre tasarlanmıştır. Verilerin toplanması sürecinde doküman incelemesi tekniğinden yararlanılmıştır. “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar.” (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s.187).

Çalışmada, araştırmanın materyalini oluşturan sorular önce bilişsel süreç boyutlarıyla incelenmiştir, daha sonra soruların alt düzey ve üst düzey düşünme becerilerinin oransal dağılımı yapılarak çıkarımlarda bulunulmuştur. Çalışma kapsamında nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi tekniği ile çalışmaya ait veriler toplanmıştır. Soruların hangi bilişsel düzeyde olduğu belirlenerek betimsel yöntemle tahlil edilmiştir.

Çalışma Materyali

Bu araştırmanın materyalini 2018-2021 tarihleri arasında 12. sınıflara ve mezunlara uygulanan Yüksek Öğretim Kurumları Sınavı 1. aşama Temel Yeterlilik Testi Türkçe soruları oluşturmaktadır.

Tablo 2. TYT Türkçe Dersi Soru Dağılımı

Soru Dağılımı	2018	2019	2020	2021
Paragraf	22	22	26	25
Cümlede Anlam	7	3	6	3
Sözcükte Anlam	3	3	1	5
Dil Bilgisi	1	8	3	2
Yazım Kuralları	2	2	2	2
Ses Bilgisi	3	1	-	1
Noktalama İşaretleri	1	1	2	2
Anlatım Bozukluğu	1	-	-	-
Sınav Toplam Soru Sayısı	40	40	40	40

Tablo 2'ye bakıldığında 2018-2021 yılları arasında TYT sınavlarında ağırlıklı olarak paragraf soruları sorulduğu anlaşılmaktadır. Cümlede anlam ve sözcükte anlam alanlarındaki sorular, diğer sorulara göre daha fazladır.

Verilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi

Araştırmada incelenen 2018-2021 Temel Yeterlilik Testi (TYT) Türkçe sorularına Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezine (ÖSYM) ait www.osym.gov.tr internet adresinden ulaşılmıştır. Bu çalışmada soruların tamamına yer vermek mümkün olmadığı için, incelemeye konu olan sorulardan sadece altı tanesinin ekran görüntüsü paylaşılmıştır. Araştırmada uzman görüşü esas alınarak incelenen anlam bilgisi soruları yenilenmiş Bloom taksonomisinin bilişsel süreçleri ve bilgi boyutları açısından sınıflandırılmıştır.

Araştırma sürecinde soruların incelenmesine geçilmeden önce bu alanda yapılmış araştırmalar göz önünde bulundurulmuş ve incelenmiştir. İnceleme sonucunda sorular yenilenmiş Bloom taksonomisinin basamak düzeyleri dikkate alınarak çözümlenmiş; her bir anlam bilgisi sorusunun

hangi bilgi düzeyi ve bilişsel süreç boyutuna ait olduğuna ilişkin bulgulara ulaşılmıştır. Çözümleme aşaması için yapılan güvenilirlik çalışmasında 4 uzman görüşüne başvurulmuştur. Değerlendirme, uzmanları tarafından yapılan çözümler, korelasyonel katsayısı olarak ayrı ayrı hesaplanmıştır.

Testin güvenilirlik katsayılarını karşılaştırdığımızda 4 farklı korelasyonda da %70'in üstünde bir değer alındığından çözümlemenin güvenilir olduğu tespit edilmiştir.

Bulgular

Araştırmada 2018-2021 yılları arasında ÖSYM tarafından yapılan Yükseköğretim Kurumları Sınavı'nın ilk aşaması olan TYT'deki 160 Türkçe sorusu, yenilenmiş Bloom taksonomisinin bilgi düzeyi ve bilişsel alan boyutları uzman değerlendirmelerine göre incelenmiş ve inceleme sonucunda ulaşılan veriler tablo hâline getirilerek yorumlanmıştır.

Araştırmaya konu olan Türkçe sorularının bilişsel düzey bulgularına bakıldığında 5 sorunun "hatırlama" basamağında olduğu görülür. Toplam soru sayısına göre bu oran %3,12'dir.

Hatırlama seviyesi soru örneği (2019 TYT Türkçe 1.soru):

<p>1. Kimileri robotları insanlığın sonunu getirecek bir <u>tehdit</u> I (tehlükeli bir durum) olarak görüyor, kimileri de insanları çalışmaktan <u>kurtaracak</u> II (alığoyacak) bir yardımcı olarak. <u>Suya sabuna dokunmayan</u> III (sakıncalı konularla ilgilenmeyen), evcil hayvan benzeri robotlar <u>hâlihazırda</u> IV (şu anda) satılıyor. Bu robotlar etrafındaki nesnelere ne olduğunu <u>anlıyor</u> V (kavıyor), yüksekten düşmemeyi başarıyor, komutlara cevap veriyor hatta oyunlar oynayabiliyor.</p> <p>Bu parçada numaralanmış sözlerden hangisinin anlamı parantez () içinde verilen açıklamayla <u>uyuşmamaktadır</u>?</p> <p>A) I B) II C) III D) IV E) V</p>	BİLİŞSEL SÜREÇ BOYUTU						
		1. HATIRLAMA	2. ANLAMA	3. UYGULAMA	4. ÇÖZÜMLEME	5. DEĞERLENDİRME	6. YARATMA
	A- OLGULAR BİLGİSİ						
	B- KAVRAMLAR BİLGİSİ						
	C- İŞLEMLER BİLGİSİ						
D- ÜSTBİLİŞSEL BİLGİ							

TYT Türkçe sorularının 68'i "anlama" düzeyinde yer almaktadır. Toplam soru sayısına göre bu oranın yüksek olduğu anlaşılmaktadır (%42,5).

Anlama seviyesi soru örneği (2020 TYT Türkçe 27.soru):

<p>27. Ey insan! Etrafında yarattığın düşmanlar seni kendi kusurlarının, eksikliklerinin farkına varmaktan alıkoymuyor. Başkalarını cezalandırdığın, aşağıladığın hatta yok ettiğin sürece dikkatini kendi içine yöneltemezsin. Böylece kendinle yüzleşme ihtiyacı da hissetmezsin. Yarattığın düşmanlar çaresizliklerinin yerini alır, onlar sayesinde zayıflıklarının üstünü örtersin. Şunu aklından çıkar: "Sandığın gibi başkalarının günahları, seni aziz yapmaz!"</p> <p>Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?</p> <p>A) Bireyin dışarıya ve başkalarına yansıttığı öfke ve nefret, zamanla kendi zaafiarından arınmasına neden olur.</p> <p>B) Bireyin yaşadığı toplumdaki öteki bireylerin hatalarına karşı geliştirdiği tavır, kendi benliğiyle kurduğu bağı güçlendirir.</p> <p>C) Ötekileştiren ve ötekini düşman gibi gören birey, kendini eleştirme ve yatıştırma ihtiyacını hissetmeyerek kendini yüceltir.</p> <p>D) Bireyin çevresindeki insanları tehdit olarak algılamasının temelinde toplumdaki yitilmiş bir hayat sürmesi yatar.</p> <p>E) Kendilerine ve başkalarına yönelttikleri eleştirel sese kulak vermeyi başaranlar hatasız ve dengeli bir yaşam sürerler.</p>	BİLİŞSEL SÜREÇ BOYUTU						
		1. HATIRLAMA					
		2. ANLAMA					
		3. UYGULAMA					
		4. ÇÖZÜMLEME					
	5. DEĞERLENDİRME						
	6. YARATMA						
BOYUT BİLGİ	A- OLGULAR BİLGİSİ						
	B-KAVRAMLAR BİLGİSİ						
	C- İŞLEMLER BİLGİSİ						
	D- ÜSTBİLİŞSEL BİLGİ						

İncelenen soruların 11'i "uygulama" basamağında yer almaktadır. Anlama düzeyine göre uygulama basamağındaki soruların oldukça düşük bir orana sahip olduğu görülmektedir.

Uygulama seviyesi örneği (2018 TYT Türkçe 18.soru):

<p>18. Annesi şaşırarak şöyle dedi () "Ne var () neyi düşünüyorsun?" Şen şakrak kızının yüzündeki durgunluğa bir anlam verememişti () "Bez bebeğimi, dedemin aldığı bisikleti, kırmızı uçurtmamı, parlak ayakkabılarımı () Aslında ne kadar güzelmış benim çocukluğum () değil mi anne?"</p> <p>Bu parçada parantezle () belirtilen yerlere, aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi sırasıyla getirilmelidir?</p> <p>A) (;) (:) (...) (,) B) (!) (:) (:) (,) (.)</p> <p>C) (!) (:) (...) (:) (:) D) (;) (,) (:) (...) (.)</p> <p>E) (,) (?) (:) (,) (!)</p>	BİLİŞSEL SÜREÇ BOYUTU					
		1. HATIRLAMA				
		2. ANLAMA				
		3. UYGULAMA				
		4. ÇÖZÜMLEME				
	5. DEĞERLENDİRME					
	6. YARATMA					
BİLGİ BOYUTU	A- OLGULAR BİLGİSİ					
	B-KAVRAMLAR BİLGİSİ					
	C- İŞLEMLER BİLGİSİ					
	D- ÜSTBİLİŞSEL BİLGİ					

TYT Türkçe sorularının 76'sı üst düzey düşünme becerilerinden oluşmaktadır. 46 soru "çözümleme" basamağında yer almaktadır.

Çözümleme seviyesi örneği (2021 TYT Türkçe 10.soru):

<p>10. (I) Süper kahramanların çizgi romanlarda güçlerine kavuşmaları, genellikle belli başlı şekillerde olmaktadır. (II) Bilinmeyen bir dünyadan ya da doğrudan uzaydan gelen insanüstü güçlere sahip süper kahramanlar, en yaygın bilinen örneklerdendir. (III) İkinci sıradakiler radyoaktif etki sonucu güçlerine kavuşan süper kahramanlardır. (IV) Radyoaktif bir hayvan tarafından ısırılan karakter, bir süper kahramana dönüşüp onu ısırılan hayvanın özelliklerine sahip olur. (V) Başvurulan yöntemlerden bir diğeri de deney kazaları sonucu ortaya çıkan kahramanlardır.</p> <p>Bu parçada numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?</p> <p>A) I. cümlenin öznesi, belirtili isim tamlamasıdır.</p> <p>B) II. cümlenin öznesi, sıfat tamlamasıdır.</p> <p>C) III. cümlenin yüklemi, sıfat tamlamasıdır.</p> <p>D) IV. cümlenin öznesi, belirtisiz isim tamlamasıdır.</p> <p>E) V. cümlenin yüklemi, sıfat tamlamasıdır.</p>	BİLİŞSEL SÜREÇ BOYUTU					
		1. HATIRLAMA				
		2. ANLAMA				
		3. UYGULAMA				
		4. ÇÖZÜMLEME				
	5. DEĞERLENDİRME					
	6. YARATMA					
BOYUTUBİLGİ	A- OLGULAR BİLGİSİ					
	B-KAVRAMLAR BİLGİSİ					
	C- İŞLEMLER BİLGİSİ					
	D- ÜSTBİLİŞSEL BİLGİ					

Değerlendirme basamağında yer alan sorular 18 adettir. Çözümleme basamağından sonra en yüksek orana sahip ikinci üst düzey bilişsel seviyedir.

Değerlendirme seviyesi örneği (2020 TYT Türkçe 22.soru):

<p>22. Resim eleştirmenleri eserleri incelerken belirli bir yönetime bağlı kalırlar. Betimleme, çözümleme, yorumlama ve yargıya varma üzere dört işlem basamağını kapsayan bu yöntemle eserden bilgi edinirler. Yöntemin ilk aşamasında tabloda yer alan ve gözle görülen her nesne tek tek listelenir. İkinci aşamada bu nesneler resmin içine yerleştirilirken nelere dikkat edildiği örneğin konum, renk, kontrast, ton gibi niteliklerin nasıl kullanıldığı belirlenir. Üçüncü aşamada ressamın kullandığı nesneler ve bunların organizasyonuyla vermek istediği mesaj ortaya çıkarılır. Son aşamada ise o ana kadar elde edilen bütün veriler bir arada değerlendirilir, eseri iyi veya kötü kılan özellikler ortaya konur ve incelenen eserin niteliği hakkında nihai karara varılır.</p> <p>Aşağıdakilerden hangisi bu yöntemi kullanan bir resim eleştirmenin sürecinde soracağı sorulardan biri olamaz?</p> <p>A) Verilmek istenen mesaj, hangi obje ve varlıklar kullanılarak aktarılmaktadır?</p> <p>B) Ressam, tabloda görülen objelerin organizasyonunda nelere dikkat etmiştir?</p> <p>C) Ressam, bu eserin tam olarak ne anlatmak istemektedir?</p> <p>D) Ressamı başarılı yahut başarısız yapan temel nitelikler nelerdir?</p> <p>E) Eser, hangi güçlü ve zayıf yönleriyle diğer yapıtlardan ayrılmaktadır?</p>	BİLİŞSEL SÜREÇ BOYUTU					
		1. HATIRLAMA				
		2. ANLAMA				
		3. UYGULAMA				
		4. ÇÖZÜMLEME				
	5. DEĞERLENDİRME					
	6. YARATMA					
BOYUTUBİLGİ	A- OLGULAR BİLGİSİ					
	B-KAVRAMLAR BİLGİSİ					
	C- İŞLEMLER BİLGİSİ					
	D- ÜSTBİLİŞSEL BİLGİ					

TYT Türkçe testi sorularının 12'si "yaratma" basamağında yer almaktadır. Üst düzey düşünme becerilerine bakıldığında en az soru sayısının yaratma basamağında yer aldığı anlaşılmaktadır.

Yaratma seviyesi örneği (2020 TYT Türkçe 22. soru):

<p>19. Tiyatro ve sinemada, izleyicinin bütün dikkatinin sahneye ve perdeye yönelmesini sağlayacak bir yerleşim ve ışık düzeni vardır. Dikkatin dağılmaması için, geç gelenler salona alınmaz. Buna rağmen, en iyi koşullarda bile, bir filmin ancak %60'ının görülebildiği, %40 ayrıntının dikkatten kaçtığı saptanmıştır. Bu oranın, radyo ve televizyon yayınlarında daha da düştüğü kabul edilebilir. Çünkü radyo ve televizyon, genel olarak, günlük hayatın akışı içinde takip edildiği için kişi yayından zaman zaman kopar. ----</p> <p>Bu parçanın sonuna düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?</p> <p>A) Yetişkinlerin düz bir konuşmayı dikkatle dinleme süresinin, genel olarak radyoda beş dakika, televizyonda on dakika olduğu saptanmıştır</p> <p>B) Ancak bunda senaryonun özgün veya çeviri olmasının yanında ses ve görüntü etkilerinin de etkisi vardır</p> <p>C) Radyo ve televizyon dizilerinde bir sinema tekniği olan geriye dönüşlerle ayrıntıların pekiştirilmesindeki ana neden budur</p> <p>D) Uzun süreli bir programı, oyunu veya filmi dikkatle izleme süresi yaş ve ilgiyle ilişkilendirilebilir</p> <p>E) Kimi zaman çizgi filmler ve radyo oyunları gibi çocuklar için hazırlanmış programları yetişkinler de aynı ilgi ve dikkatle izleyebilir</p>	BİLİŞSEL SÜREÇ BOYUTU						
		1. HATIRLAMA	2. ANLAMA	3. UYGULAMA	4. ÇÖZÜMLEME	5. DEĞERLENDİRME	6. YARATMA
	BOYUT BİLGİ	A- OLGULAR BİLGİSİ	B-KAVRAMLAR BİLGİSİ	C- İŞLEMLER BİLGİSİ	D- ÜSTBİLİŞSEL BİLGİ		

2018-2021 yılları arasında TYT'de çıkan 160 Türkçe sorusu, yenilenmiş Bloom taksonomisine göre yorumlanmıştır. Elde edilen veriler tablo hâline getirilerek yorumlanmıştır. Grafikselsel tablolarda elde edilen bulgulara ait verilere ve frekans sıklığı değerlerine yer verilmiştir.

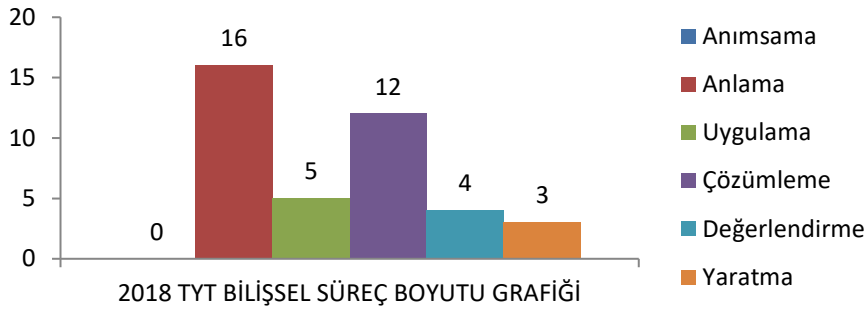
Tablo 3. TYT Türkçe Dersi Bilgi Türü Bilişsel Süreç Boyutu

<i>Bilişsel Süreç Boyutu (TYT) Bilgi Türü</i>										
	Olgusal		Kavramsal		İşlemsel		Üstbilişsel		Toplam	
Bilişsel Süreç	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hatırlama	5	3,12	-	-	-	-	-	-	5	3,125
Anlama	-	-	68	-	-	-	-	-	68	42,5
Uygulama	-	-	-	-	11	6,88	-	-	11	6,875
Analiz Etme	-	-	46	-	-	-	-	-	46	28,75
Değerlendirme	-	-	18	-	-	-	-	-	18	11,25
Yaratma	-	-	12	-	-	-	-	-	12	7,5
Toplam	5	3,12	144	90	11	6,88	-	-	160	100

Yukarıda yer alan bilişsel süreç boyutu tablosunda 2018-2021 yılları arasında TYT'de çıkan 160 Türkçe sorusu tasnif edilerek incelenmiştir. Tablo bilgi boyutu bakımından incelendiğinde 160 sorudan 5'inin (%3,125) olgusal, 144'ünün (%90) kavramsal, 11'inin (6,875) ise işlemsel olduğu anlaşılmaktadır. Üst bilişsel bilgi düzeyinde hiçbir soruya yer verilmediği

görülmektedir. Tabloya bilişsel süreç düzeyinde bakıldığında ise 160 sorunun 5'i (%3,125) hatırlama, 68'i (%42,5) anlama, 11'i (%6,875) uygulama, 46'sı (%28,75) analiz etme, 18'i (%11,25) değerlendirme ve 12'si (%7,5) yaratma basamağında yer almıştır.

TYT soruları iki boyutlu incelediğinde; hatırlama basamağında 5 (%3,125) soru olduğu belirlenmiştir. Kavramsal bilginin anlama basamağında 68 (%42,5), uygulama basamağında 11 (%6,875), analiz etme basamağında 46 (%28,75), değerlendirme basamağında 18 (%11,25), yaratma basamağında 12 (%7,5) soru olduğu görülmektedir. TYT sınavına 4 yıllık veriler ışığında bakıldığında ağırlıklı olarak kavramsal bilginin anlama ve çözümlenme basamağındaki sorulara yer verildiği anlaşılmaktadır. Ayrıca bilişsel süreç boyutu olarak anlam bilgisi sorularının neredeyse tamamına yakınının (144 soru) kavramsal düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Grafik 1. 2018 TYT Bilişsel Süreç Boyutu Soru Sıklığı

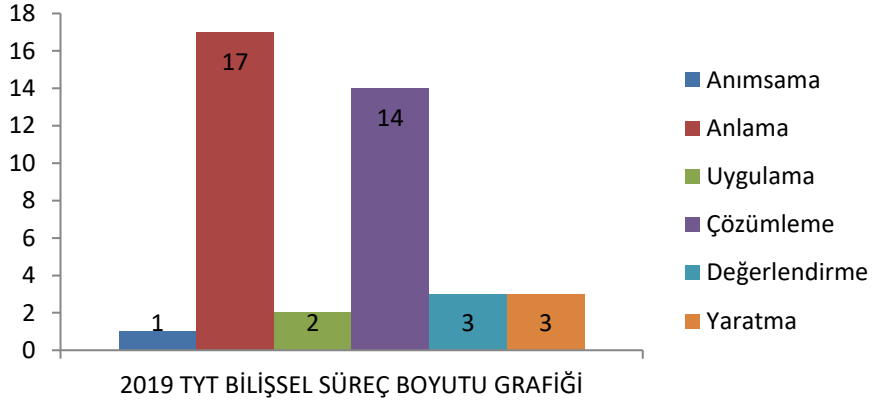
Yenilenmiş Bloom taksonomisinde yer alan anımsama, anlama ve kavrama basamaklarının düşük bilişsel seviyeye; çözümlenme, değerlendirme ve yaratma basamaklarının ise üst düzey seviyeye denk geldiği kabul edilmektedir.

Tablo 4. 2018 Anlam Bilgisi Sorularının YBT'ye Göre Dağılımı

Bilişsel Süreç Basamakları	f	%	Bilişsel Seviye	TOPLAM
Anımsama	0	0		21
Anlama	16	40	Alt Düzey Bilişsel Seviye	%52,5
Uygulama	5	12,5		
Çözümleme	12	30	Üst Düzey Bilişsel Seviye	
Değerlendirme	4	10		%47,5

Yaratma	3	7,5
TOPLAM	40	100

Tablo 4'teki verilere bakıldığında ilk 3 basamakta bulunan soruların %52,5 son üç basamakta yer alan soruların ise %47,5 oranında olduğu görülmektedir. Bu durum Türkçe dersi sorularında kavrama düzeyi, bununla bağlantılı olarak alt bilişsel düzeyi en büyük paya sahiptir. Ayrıca bağımsız olarak değerlendirildiğinde ilgili sınavlarda üst düzey düşünmeye dayalı az soru sorulduğu; bunun yanı sıra toplam orana bakıldığında üst düzey düşünmeye de hitap eden soruların olduğu söylenebilir. Soruların anlam ve cümle düzeyinde yer alması nedeniyle uygulama basamağına az yer verildiği görülmektedir.

Grafik 2. 2019 TYT Bilişsel Süreç Boyutu Soru Sıklığı

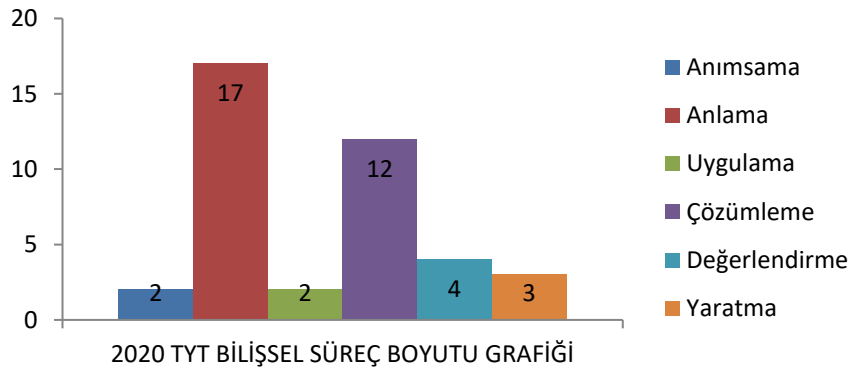
2019 Bilişsel süreç boyutu grafiğine bakıldığında toplam 40 sorudan oluşan TYT Türkçe sorularının 2018'de olduğu gibi 2019'da da anlam bilgisi ağırlıklı olduğu görülmektedir. Grafik 40 soru üzerinden oranlandığında soruların 17'si (%42,5) anlama, 14'ü (%35) çözümleme, 3'ü (%7,5) değerlendirme, 3'ü (%7,5) yaratma ve 1'i (%2,5) anımsama basamağındadır. 2019 TYT Türkçe anlam bilgisi sorularında da 2018'de olduğu gibi uygulama basamağına az yer verildiği görülmektedir.

Sınavın daha çok kavrama düzeyinde olduğu varsayılarak işlemsel bilgiye sadece 2 uygulama sorusunda yer verildiği, üst bilişsel düşünme süreçlerine ise bu sınavda da hiç yer verilmediği tespit edilmiştir. Ayrıca bir önceki seneye göre çözümleme ve değerlendirme becerisini ölçen soru sayısının az da olsa arttığı göz önüne alındığında sınavın bir önceki yıla göre daha üst bilişsel bilgiyi ölçtüğü söylenebilir.

Tablo 5. 2019 Türkçe Sorularının YBT'ye Dağılımı

Bilişsel Süreç Basamakları	f	%	Bilişsel Seviye	TOPLAM
Anımsama	1	2,5	Alt Düzey Bilişsel Seviye	20
Anlama	17	42,5		%50
Uygulama	2	5		
Çözümleme	14	35	Üst Düzey Bilişsel Seviye	20
Değerlendirme	3	7,5		%50
Yaratma	3	7,5		
TOPLAM	40	100		

Tablo 5'e göre alt düzey basamaklarda bulunan soruların %50, son üç basamakta yer alan (çözümleme, değerlendirme ve yaratma) üst bilişsel soruların ise yine %50 oranında olduğu tespit edilmiştir. Bir önceki TYT sorularına göre alt düzey soruların azaldığı göze çarpmaktadır. Oransal bakıldığında üst düzey düşünme sürecine ait soruların %50'de olduğu ve üst düzey düşünmeye bir önceki döneme göre daha fazla yer verildiği anlaşılmaktadır. Yine 2018 sorularıyla kıyaslandığında çözümleme düzeyine ait soruların artırıldığı ve diğer sınavda hiç sorulmayan anımsama düzeyinde 1 soruya yer verildiği görülmektedir. Soruların anlam ve cümle düzeyinde yer alması nedeniyle uygulama basamağına sadece 2 soruda yer verildiği ve işlemsel düzey sürecine bu sınavda da yer verilmediği gözlenir.

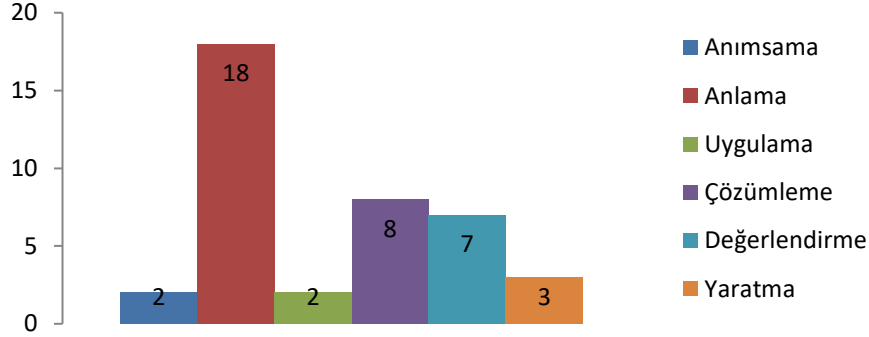
Grafik 3. 2020 TYT Bilişsel Süreç Boyutu Soru Sıklığı

40 sorudan oluşan TYT Türkçe sorularının 2018’de 29 soru iken 2019’da 28 olarak değiştiği tespit edilmiştir. 2020 yılında ise ÖSYM’nin anlam bilgisi sorularına diğer yıllara nazaran daha fazla önem verdiği anlaşılmaktadır. 2020 yılında dil bilgisi, noktalama-ımla kuralları, yazım hataları, ses bilgisi ve anlatım bozukluğu konularında sadece 7 soruya yer verildiği görülmektedir. 2020’deki soruların bilişsel süreç boyutunun birinci grafiğine bakıldığında 2020 TYT Türkçe testinde 40 sorudan 33’ü anlam bilgisi kısmından çıkmıştır. Oran olarak bakıldığında bu sayı Türkçe testinin %82,5 gibi büyük bir bölümünü oluşturmaktadır. Grafik 3’e göre sorular 40 adet üzerinden oranlandığında soruların 17’si (%42,5) anlama, 12’si (%30) çözümlenme, 4’ü (%10) değerlendirme, 3’ü (%7,5) yaratma, 2’si (%5) uygulama ve 2’si (%5) anımsama basamağında yer almaktadır. 2020 TYT Türkçe sorularında 2018 ve 2019’da olduğu gibi uygulama basamaklarına yine az yer verildiği görülmektedir. Bu sınav 2018 ve 2019 yılları ile kıyaslandığında hem soru bakımından hem de üst bilişsel düşünmeyi ölçme bakımından 2018 yılına benzer bir yapı arz etmektedir. Anlama seviyesi soru sayısı bir önceki dönemle aynı kalmış, çözümlenme düzeyindeki soru sayısı azalmış ve değerlendirme düzeyindeki soru sayısı artmıştır.

Tablo 6. 2020 Türkçe Sorularının YBT’ye Dağılımı

Bilişsel Süreç Basamakları	f	%	Bilişsel Seviye	TOPLAM
Anımsama	2	5		21
Anlama	17	42,5	Alt Düzey Düşünme Seviye	%52,5
Uygulama	2	5		
Çözümlenme	12	30	Üst Düzey Bilişsel Seviye	19
Değerlendirme	4	10		
Yaratma	3	7,5		
TOPLAM	40	100		

Tablo 6.’ya göre üst düzey düşünmeye dayalı soru oranının bir önceki yıla göre %50 oranda olduğu tespit edilmiştir. Diğer iki TYT sınavına göre sınavın üst bilişsel düşünmeyi ölçmede ileriye dönük gelişme sağladığı söylenemez. Çünkü sınavda daha çok kavrama düzeyinde sorulara yer verilmiştir.

Grafik 4. 2021 TYT Bilişsel Süreç Boyutu Soru Sıklığı

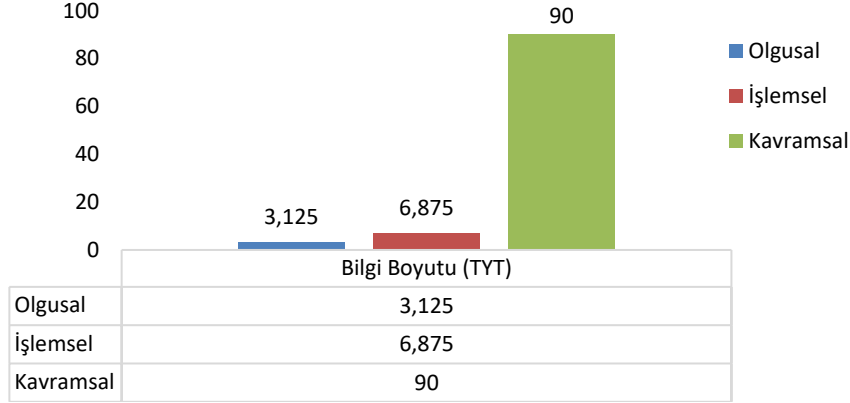
2021’de ÖSYM, bir önceki yıl gibi Türkçe sorularının 33 tanesini ağırlıklı olarak anlam bilgisi alanından sormuştur. 2021’de dil bilgisi, noktalama-ımla kuralları, yazım hataları, ses bilgisi ve anlatım bozukluğu konularında önceki yıl gibi 7 soruya yer vermiştir. 2021 bilişsel süreç boyutunun ilk grafiği 40 soru üzerinden oranlandığında soruların 18’i (%45) anlama, 8’i (%20) çözümleme, 7’si (%17,5) değerlendirme, 3’ü (%7,5) yaratma, 2’si (%5) uygulama ve 2’si (%5) anımsama basamağındadır.

Tablo 7. 2021 Türkçe Sorularının YBT’ye Dağılımı

Bilişsel Süreç Basamakları	f	%	Bilişsel Seviye	TOPLAM
Anımsama	2	5	Alt Düzey Bilişsel Seviye	22
Anlama	18	45		
Uygulama	2	5		
Çözümleme	8	20	Üst Düzey Bilişsel Seviye	18
Değerlendirme	7	17,5		
Yaratma	3	7,5		
TOPLAM	40	100		%45

Bu sınavın 2018, 2019 ve 2020 yıllarına göre kıyaslanması durumunda hem soru bakımından hem de üst bilişsel düşünmeyi ölçme bakımından düşük olduğu görülmektedir. Fakat değerlendirme basamağında yer alan soruların artırılması sınavın üst düzey ölçümüne olumlu bir katkı sağlamıştır. TYT’nin daha önce yapılan sınavlarında 3 ve 4 soru arasında kalan değerlendirme basamağı 2021 yılında 7 soru ile en yüksek sayıya ulaşmıştır. Bu durum göz önüne alındığında analiz gücünden çok onun bir

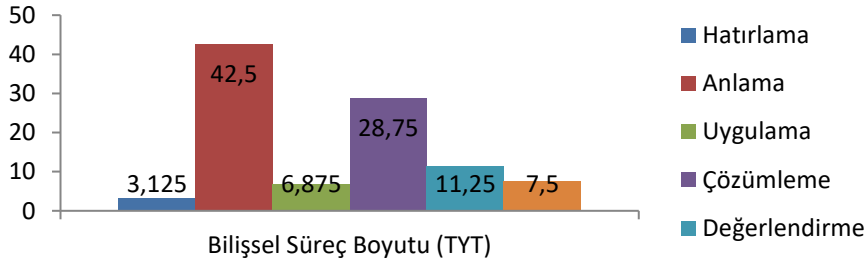
üst basamağı olan değerlendirmeye daha fazla önem verilmeye başlandığı söylenebilir. Anlama seviyesinde olan soru sayısı bir önceki dönemle benzer oranda kalmış, çözümlene düzeyindeki soru sayısı azalmış ve değerlendirme düzeyindeki soru sayısı arttırılmıştır. Üst düzey düşünmeye dayalı soru oranının bir önceki yılda %50 oranda olduğu tespit edilmiştir.

Grafik 5. TYT 2018-2021 Sorularının YBT Bilgi Alanı Göre Dağılımı

Bilgi alanı grafiği incelendiğinde 2018-2021 TYT’de yer alan 160 sorunun 5’inin (%3,125) olgusal, 11’inin (%6,875) işlemsel ve 144’ünün (%90) kavramsal bilgiye ait olduğu görülmektedir. 2018-2021 yılları arasında gerçekleştirilen TYT Türkçe sınavı bölümünde üst bilişsel bilgiye ait herhangi bir sorunun yer almadığı tespit edilmiştir. Bu yüzden grafikte bu basamakla ilgili bilgiye yer verilmemiştir.

Grafik incelendiğinde TYT’de Türkçe sorularının daha çok kavramsal düzeyde olduğu görülmektedir. Testlerde olgusal bilgi ve işlemsel bilgi boyutundaki soru sayısının çok az olduğu saptanmıştır. TYT’ye genel çerçeveden bakıldığında alt düzey beceri ölçen soruların her üç sınavda da daha fazla olduğu söylenebilir.

Grafik 6. TYT 2018-2021 Sorularının YBT Bilişsel Süreç Boyutuna Göre Dağılımı

Bilişsel süreç boyutu grafikleri incelediğinde, 2018-2021 TYT’de yer alan 160 sorudan 5’i (%3,125) anımsama, 68’i (%42,5) anlama, 11’i (%6,875) uygulama, 46’sı (%28,75) çözümlenme, 18’i (%11,25) değerlendirme ve 12’si (%7,5) yaratma basamağındadır.

Tablo 8. TYT 2018-2021 Türkçe Bilgisi YBT’ye Göre Dağılımı

Bilişsel Süreç Basamakları	f	%	Bilişsel Seviye	TOPLAM
Anımsama	5	3,12		84
Anlama	68	42,5	Alt Düzey Bilişsel Seviye	%52,5
Uygulama	11	6,875		
Çözümlenme	46	28,75	Üst Düzey Bilişsel Seviye	76
Değerlendirme	18	11,25		%47,5
Yaratma	12	7,5		
TOPLAM	40	100		

TYT sınavlarında bilişsel süreç boyutu olarak anlama ve çözümlenme soru sayılarının en yüksek paya sahip olduğu görülmektedir. Her dört yılda da Türkçe sorularında uygulama basamağına az yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Üst düzey düşünme sorularının oran olarak alt düzey düşünme sorularına göre az olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca alt düzey beceri sorularının neredeyse tamamının kavrama düzeyinde olduğu görülmektedir. Uygulama becerisine ait soruların az sayıda görüldüğü, son dört yılın sınavlarında üst bilişsel becerinin ölçülmediği tespit edilmiştir.

Sonuç ve Değerlendirme

Yükseköğretim Kurumu Sınavı’nın ilk aşaması olan TYT Türkçe sorularının öğrenme alanlarına göre dağılımı incelediğinde soruların büyük çoğunluğunun okuduğunu anlamaya yönelik olduğu tespit edilmiştir. Türkçe sorularının çoğunlukla Türkçe Öğretim Programı’nın içinde yer alan “okuma” alanından sorulduğu görülmektedir.

Araştırmada 2018-2021 yılları arasında TYT’de sorulan Türkçe anlam bilgisi sorularının, çok yoğun bir şekilde yer aldığı, yenilenmiş Bloom taksonomisinin bilişsel süreç seviyelerinden anlama düzeyinde yığıldığı sonucuna varılmıştır.

Araştırmanın önemli sonuç verilerinden bir diğeri de Türkçe sorularında bilişsel süreç basamaklarından anımsama basamağına sıklıkla yer verilmesi olmuştur. Sınavlarda üst düzey düşünme becerisini ölçen analiz, değerlendirme ve sentez (yaratma) basamaklarına göre daha az yer verilmiş; uygulama basamağına ise anlam bilgisini ölçen sorularda hiç yer verilmemiştir. Bilgi alanı düzeyi üzerinden araştırmanın verilerine bakıldığında ise anlam bilgisi içeren soruların daha çok kavramsal bilgi boyutunda yer aldığı belirlenmiştir. Anlam bilgisi sorularında olgusal ve işlemsel bilgi düzeyine çok az yer veren ÖSYM, üst bilişsel bilgiye ait sorulara hiç yer vermemiştir.

Elde edilen veriler sonucunda 2018-2021 yılları arasında TYT’de çıkan Türkçe sorularının 2001 yılında yenilenmiş Bloom taksonomisinde yer alan bilgi ve bilişsel süreç düzeylerinin basamaklarına eşit oranda dağılmadığı görülmüştür. ÖSYM aynı zamanda anlam bilgisi bölümünde en büyük payı paragraf ve cümlede anlam sorularına ayırmış, sözcükte anlam sorularının sayısını azaltmıştır. İlginç bir tespit de şu ki; ÖSYM 2018 yılında anımsama düzeyinde soru sormamışken 2019 yılında 1, 2020 yılında 2 ve yine 2021 yılında 2 tane anımsama düzeyinde soru sormuştur. Özellikle 2020 yılında anlam bilgisi soru sayısının 33’e çıkarılmasının bu durumda etkili olduğu düşünülmektedir.

Çalışmaya yıllar bazında bakıldığında anlam bilgisi konusunda 2018 yılında yapılan sınavda 29 soru, 2019 yılında 28 soru, 2020 yılında 33 soru ve 2021’de yapılan sınavda 33 soru sorulduğu görülmektedir. 2020 yılında önemli ölçüde artan anlam bilgisi soruları 2021 yılında sayı üstünlüğünü korumaya devam etmiştir. Dil bilgisi alanında ise her geçen yıl soru sayısı düşürülmüş ve bazı dil bilgisi konularında hiç soru sorulmamıştır. Bilişsel süreç boyutu olarak bakıldığında önceki yıllara göre olumlu değişimler gerçekleştirilmiştir. Soruların analiz ve değerlendirilmesi süreçlerine verilen önemin de arttığı elde edilen verilerden anlaşılmaktadır.

Yenilenmiş Bloom taksonomisinin bilişsel süreç boyutlarına bakıldığı zaman bilişsel süreçlerin sınavda çıkan soruların konuları ile yakından ilgili olduğu görülmektedir. Özellikle anlama ve çözümleme boyutuna dayalı soruların değerlendirme ve yaratma basamağından diğer boyutlara nazaran daha çok sayıda soru sorulduğu görülmektedir. Anlam bilgisinin konu yapısı gereği anlama-kavrama düzeyinin yoğun kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Bümen’in (2010) “Program geliştirmede bir dönüm noktası: yenilenmiş Bloom taksonomisi” adlı çalışmasında ilgili taksonominin

program geliştirmeye etkileri tartışılmış ve nasıl kullanılacağı üzerinde durulmuştur. Bu bağlamda öğrenme, öğretme ve değerlendirme etkinliklerinde ilgili taksonominin gerekliliğine vurgu yapılmasıyla; ilgili çalışmamız arasında paralellik bulunduğu söylenebilir.

Bircan (2012), çalışmasında Türkçe öğretmeni adaylarının hazırladığı soruları yenilenmiş Bloom taksonomisine göre değerlendirmiştir. Öğretmen adaylarının, öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini değerlendirebilecek sorular hazırlayamadıkları sonucuna ulaşmıştır. Bu bakımdan ilgili çalışma ile çalışmamız arasında benzerlik olduğu söylenebilir.

Yenilenmiş Bloom taksonomisine göre Türkçe ders kitaplarındaki etkinlikleri değerlendiren Oryaşın, (2021), bu kitaplardaki etkinliklerin daha çok öğrencilerin alt düzey bilişsel beceriler kazandırmaya yönelik olarak hazırlandığını tespit etmiştir. Hâlbuki öğrencilerin anlama, kavrama, değerlendirme vb. becerilerini geliştirebilmeleri için bilişsel süreçteki tüm basamaklara dengeli bir biçimde yer verilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda çalışmamızla ilgili araştırma arasında benzerlik bulunmakta; TYT soruları öğrencilerin üst düzey bilişsel becerilerini kısmen ölçmektedir.

Eroğlu (2013) “6, 7, 8. sınıf Türkçe çalışma kitaplarındaki dil bilgisi soruları ve kazanımlarının yenilenmiş Bloom taksonomisine göre değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezinde dil bilgisi sorularını incelemiştir. Yaptığı incelemede soruların %60’ının alt düzey, %40’ının üst düzey olduğunu tespit etmiştir. Dalak (2015), “TEOG sınav soruları ile 8. sınıf öğretim programlarındaki ilgili kazanımların yenilenmiş Bloom taksonomisine göre incelenmesi” adlı çalışmasında, 2. dönemde yapılan sözel oturumda TEOG Türkçe sorularının ve kazanımlarının %50 oranında benzer olduğu sonucuna varmıştır.

Arı (2018), “2015 ve 2017 ortaokul Türkçe Öğretim Programları’ndaki kazanımların yenilenmiş Bloom taksonomisine ve öğretmen görüşlerine göre incelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde, 2015-2017 Türkçe dersi kazanımlarının belirgin bir taksonomik farklılık göstermediği ve üst bilişsel bilgiye yer verilmediğini tespit etmiştir.

Batğı (2018), “2010-2017 YGS Türkçe testinde yöneltilen okuduğunu anlamaya yönelik soruların bilişsel taksonomi açısından değerlendirilmesi” adlı ilk Bloom taksonomisi üzerinde yaptığı çalışmada alt ve üst düzey bilişsel becerilere birbirine yakın oranda yer verildiği sonucuna ulaşmıştır. Güney (2019) ve Özyalçın (2019)’un yaptıkları çalışmalarda da benzer bir şekilde yaratma ve uygulama gibi üst düzey düşünme becerilerine

oldukça az yer verildiği görülmüştür. Bu alanda yapılan çalışmalara bakıldığında benzer sonuçlara ulaşıldığı, ilgili çalışmaların çalışmamızla paralellik arz ettiği görülmektedir.

Öneriler

TYT Türkçe sınavında sorulacak soru içeriğinde müfredat dışına çıkılmaması öğrencilerin kafa karşılıklılığının önüne geçecektir. Sınavdaki anlam bilgisi soru sayısının yıllar arasında çok değişmemesi gerekmektedir. Örneğin 2019’da 28 anlam bilgisi sorulmuşken 2020’de 33 sorulmuştur. Bu durum öğrencilerin çalışırken soru dağılımı stresine girmesine neden olmaktadır. Bilişsel süreç basamakları arasında da çarpıklık olmamalıdır.

TYT’de sorulacak sorular daha çok üst bilişsel becerileri ölçen çözümleme, değerlendirme ve yaratma seviyelerinden seçilmeli, alt bilişsel becerileri ölçen anımsama ve kavrama gibi süreçlere daha az yer verilmelidir. Öğrencilere hazırlanan çalışma soruları ve sınavlarda sadece çoktan seçmeli değil, açık uçlu ve boşluk doldurma gibi değişik soru çeşitlerinden yararlanılmalıdır. Böylelikle öğrencilerin farklı düşünme becerilerini yansıtmasına olanak sağlanması yönünde olumlu bir adım atılmış olacaktır.

TYT’de sorulan soruların öğrencilerin eğitim müfredatındaki kazanımlara uygun sorulması ve öğretim programına uygun olması sağlanmalıdır. Sınava hazırlık ve etüt merkezleri gibi sınav odaklı kurumların da bilişsel süreç basamaklarında (uygulama, analiz etme, anlama, hatırlama, yaratma gibi) pek çok basamak düzeyinde sorular hazırlayarak; her düzeye uygun bir şekilde soruları dağıtmalıdır. Ayrıca büyük emekler vererek sınava hazırlanan öğrenciler için TYT’de Türkçe dersi soruları noktasında her yıl hangi konudan ne kadar soru sorulduğunu öğrenmeleri önemlidir. Çıkan soruların taksonominin hangi bilişsel düzeyinden oluştuğunu bilmeleri ve çalışmalarını ona göre yönlendirmeleri faydalı olacaktır.

Bu çalışma sonuçlarının sınavlarla alakalı araştırma yapan araştırmacılara Millî Eğitim Bakanlığı soru hazırlama ekibinde çalışan ölçme ve değerlendirme uzmanlarına ve okullarda verdikleri eğitimi ölçmek için soru hazırlayan eğitimcilere katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Etik Yönü

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında belirtilen kurallara uyulmuştur. Ayrıca yönergenin “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Çalışma, açık erişim kaynaklarında geçen bilgi alan araştırması çalışmalarına dayanmaktadır. Araştırma kişisel bilgi ve deney süreci içermemektedir. Bu nedenle araştırma etik kurul izni gerektirmeyen çalışmalar kapsamındadır.

Çıkar Çatışması Beyanı

Bu çalışmada, sonuçları veya yorumları etkileyebilecek herhangi bir maddi veya manevi çıkar çatışması olmadığını beyan ederiz.

Katkı Oranı Beyanı

Çalışmanın tüm aşamaları yazarlar tarafından eşit oranda hazırlanmıştır.

Kaynakça

- Arı, T. (2018). *2015 ve 2017 ortaokul Türkçe öğretim programlarındaki kazanımların yenilenmiş Bloom taksonomisine ve öğretmen görüşlerine göre incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Aslanargun, E. (2023). Modernite ve postmodernite arasında Türk eğitim yönetiminin açmazları. *Alanyazın*, Özel Sayı, 21-27. <https://doi.org/10.59320/alanyazin.1191412>
- Batği, O. (2018). *2010-2017 YGS Türkçe testinde yöneltelen okuduğunu anlamaya yönelik soruların bilişsel taksonomi açısından değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siirt.
- Bircan, E. (2012). Türkçe öğretmeni adaylarının hazırladığı soruların yeniden yapılandırılan Bloom taksonomisine göre değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(3), 965-982.
- Bloom, B. S., Engelhart, M. D., Furst, E. J., Hill, W. H., & Krathwohl, D. R. A. (1956). *Taxonomy of educational objectives: the classification of educational goals. Handbook 1: cognitive domain*. David McKay.
- Bloom, S. (1979). *İnsan nitelikleri ve okulda öğrenme*. MEB Basımevi.
- Bümen, N. T. (2006). Program geliştirmede bir dönüm noktası: yenilenmiş Bloom taksonomisi. *Eğitim ve Bilim*, 31(142), 3-14.
- Büyükalın Filiz, S., & Delal Turan, S. (2018). 4. Sınıf öğretmenlerinin temel derslerde sordukları yazılı sınav sorularının Bloom taksonomisi açısından incelenmesi. *Asya Studies*, 5(5), 11-20. <https://doi.org/10.31455/asya.431973>
- Çerçi, A. (2018). 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı kazanımlarının (5, 6, 7, 8. sınıf) yenilenen Bloom taksonomisine göre incelenmesi. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 6(2), 70-81.

- Dalak, O. (2015). *TEOG sınav soruları ile 8. sınıf öğretim programlarındaki ilgili kazanımların yenilenmiş Bloom taksonomisine göre incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Eroğlu, D. (2013). *6, 7, 8. Sınıf Türkçe çalışma kitaplarındaki dilbilgisi soruları ve kazanımlarının yenilenmiş Bloom taksonomisine göre değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Forehand, M. (2005). Bloom's taxonomy: original and revised. In *Emerging perspectives on learning, teaching, and technology* (Ed. M. Orey), (E-Book).
(https://textbookequity.org/Textbooks/Orey_Emergin_Perspectives_Learning.pdf adresinden ulaşılmıştır. Erişim: 07.07.2023)
- Güftâ, H., & Zorbaz, K. Z. (2008). İlköğretim ikinci kademe Türkçe dersi yazılı sınav sorularının düzeyleri üzerine bir değerlendirme. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(3), 205-218.
- Güney, Z. E. (2019). *Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında bulunan metin altı soruların yenilenmiş Bloom taksonomisine göre analizi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Kavruk, H., & Çeçen, M.A. (2013). Türkçe dersi yazılı sınav sorularının bilişsel alan basamakları açısından değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(4), 1-9. <https://doi.org/10.16916/aded.15990>
- Kılınç, M., & Epçaçan, C. (2022). Temel Yeterlilik Testi'ne (TYT) hazırlanan öğrencilerin Türkçe okuma becerisi üstbilişsel farkındalıklarının incelenmesi. *Asya Studies*, 6(19), 21-32. <https://doi.org/10.31455/asya.1019252>
- Kızılkaya, A., & Seven, S. (2016). The effect of problem based learning approach to the students' high level and sub-level academic success in cognitive domain of bloom's taxonomy. *e-Kafkas Journal of Educational Research*, 3(3), 34-46.
- Krathwohl, D. R. (2002). A revision of Bloom's taxonomy: An overview. *Theory Into Practice*, 41(4), 212-218. https://doi.org/10.1207/s15430421tip4104_2
- MEB. (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi (6-8. Sınıflar) Öğretim Programı*. MEB.

- Oryaşın, U. (2021). Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin yenilenen Bloom sınıflandırmasına göre incelenmesi. *Ana Dili Eğitim Dergisi*, 9(3), 820-832. <https://doi.org/10.16916/aded.888116>
- Üstüner, A., & Şengül, M. (2004). Çoktan seçmeli test tekniğinin Türkçe öğretimine olumsuz etkileri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 197-208.
- Özyalçın, E. K. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretmenlerin Yenilenmiş Bloom taksonomisine göre metin altı soru yazma becerileri üzerine bir değerlendirme*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Temizkan, M., & Sallabaş, E. (2011). Okuduğunu anlama becerisinin değerlendirilmesinde çoktan seçmeli testlerle açık uçlu yazılı yoklama sorularının karşılaştırılması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30, 207-220.
- Tutkun, Ö., & Okay, S. (2012) Bloom'un yenilenmiş taksonomisi üzerine genel bir bakış. *Sakarya University Journal of Education*, 1(3), 14-22.
- Vural, C. (2020). *Son 10 yılda yapılan liselere giriş sınavlarında yer alan Türkçe dersi sorularının (SBS, TEOG ve LGS) yenilenmiş Bloom taksonomisi açısından değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (8. Tıpkı Basım). Seçkin Yayıncılık.
- Yürektürk, F. N., & Coşkun, H. (2020). Türkçe öğretmenlerinin teknoloji kullanımına ve teknoloji destekli Türkçe öğretiminin etkililiğine dair görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3), 986-1000. <https://doi.org/10.16916/aded.748300>

İnternet Kaynakları

- <https://arastirmax.com/tr/system/files/dergiler/35836/makaleler/1/3/arastirma-x-bloomun-yenilenmis-taksonomisi-uzerine-genel-bir-bakis.pdf>
- https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2018/YKS/TYT_010720.pdf
(Erişim: 24.03.2022)
- https://osym.gov.tr/ykspdf/tyt_yks_2019_web.pdf(Erişim:23.09.2022-18.39)
- https://tr.wikipedia.org/wiki/Yükseköğretim_Kurumlar_Sınavı(Erişim: 23.03.2022-23.19)
- https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2023_02/13145908_2023_YKS.pdf
(Erişim: 07.08.2023-01.29)

https://www.osym.gov.tr/ykspdf/tyt_yks_2020.pdf(Erişim:24.09.2022-20.45)

Evaluation of Basic Proficiency Exam (TYT) Turkish Questions in Terms Of Revised Bloom's Taxonomy

Extended Abstract

In Turkey, various exams are held to place students in undergraduate institutions. With the changes in the curriculum over the years, there have been changes in the names and methods of implementation of these exams. These changes will become more understandable by examining Turkish course questions in terms of cognitive processing levels. Especially with the change in the examination system in recent years, the study of cognitive level determination has become very important.

The aim of this research is to evaluate the Turkish course questions in the Basic Proficiency Test (TYT) exam held by the Higher Education Institution between 2018-2021 according to the renewed Bloom taxonomy and to determine the level of knowledge in these questions. Therefore, in this study; It was aimed to analyze the Basic Proficiency Exam (TYT) Turkish questions in the knowledge and cognitive process dimension according to the renewed Bloom taxonomy and to determine according to which steps the students measured.

Method

This study was designed according to the qualitative research method. Document review technique was used during the data collection process.

In this study, the questions that constitute the sample of the research were first examined in terms of cognitive process dimensions, and then inferences were made by proportionally distributing the lower-level and higher-level thinking skills of the questions. Qualitative research method was used within the scope of the study. Data for the study were collected using the document review technique. The cognitive level of the questions was determined and analyzed using a descriptive method.

The material of this research consists of the Turkish semantic knowledge questions of the Higher Education Institutions Examination 1st stage Basic Proficiency Test applied to 12th graders and graduates between 2018-2021. The 2018-2021 Basic Proficiency Test (TYT) Turkish semantic knowledge questions examined in the research were accessed from the website www.osym.gov.tr of the Student Selection and Placement Center (ÖSYM). Since it is not possible to include all the questions in this study, screenshots of only six of the questions subject to analysis have been shared. The semantic questions examined in the research based on expert opinion were classified in terms of cognitive processes and knowledge dimensions of the renewed Bloom taxonomy. During the research process, before examining the questions, research in this field was taken into consideration and examined. As a result of the analysis, the questions were analyzed by taking into

account the level levels of the renewed Bloom taxonomy; Findings were obtained regarding which knowledge level and cognitive process dimension each semantic question belongs to. In the reliability study conducted for the analysis phase, 4 expert opinions were consulted. The analysis made by evaluation experts was calculated separately as correlational coefficient. When we compared the reliability coefficients of the test, it was determined that the analysis was reliable since it had a value above 70 in 4 different correlations.

Results and Discussion

The study concluded that the Turkish semantic questions asked in TYT between 2018 and 2021 were heavily included in the comprehension level, one of the cognitive process levels of the renewed Bloom taxonomy. Another important result of the research was that the remembering step, one of the cognitive process steps, was frequently included in Turkish questions. In the exams, less space was given to the analysis, evaluation and synthesis (creation) steps that measure higher-level thinking skills: The application step was not included in the questions measuring semantic knowledge. When the data of the research was examined at the knowledge domain level, it was determined that the questions containing semantic information were mostly included in the conceptual knowledge dimension. OSYM, which gives very little space to the factual and procedural knowledge level in semantic knowledge questions, has not included questions about metacognitive knowledge at all.